

הכח החברתי

הרב יחזקאל כהן

1. רמב"ם, הלכות דעות, פרק ו, הלכה א

"דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו, נוהג כמנהג אנשי מדינתו. לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים, ולישב אצל החכמים תמיד, כדי שילמוד ממעשיהם. ויתרחק מן הרשעים והולכים בחשך כדי שלא ילמוד ממעשיהם. הוא ששלמה המלך אומר " הולך את חכמים יחכם ורועה כסילים ירוע" ואומר- " אשרי האיש וגו' ". וכן אם היה במדינה שמנהגותיה רעים ואין אנשיה הולכים בדרך ישרה, ילך למקום שאנשיה צדיקים ונוהגים בדרך טובים. ואם היו כל המדינות שהוא יודעם ושומע שמועתן נוהגים בדרך לא טובה כמו זמנינו... ישב בדד וידום."

2. מסכת אבות א, ז: "הרחק משכן רע, ואל תתחבר לרשע."

3. רמב"ם, הלכות תשובה, פרק ג, הלכה ד

"אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גזרת הכתוב, רמז יש בו כלומר עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם, וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם. אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן, וששוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל..."

4. מסילת ישרים, פרק ו

"והמפסיד השלישי הוא החברה, דהיינו חברת הטפשים והחוטאים, והוא מה שהכתוב אומר " ורועה כסילים ירוע ". כי ההנהגה, אנחנו רואים פעמים רבות, אפילו אחר שנתאמת אצל האדם חובת העבודה והזהירות בה, יתרפה ממנה או יעבור על איזה דברים ממנה, כדי שלא ילעגו עליו חבריו, או כדי להתערב עמהם... אין לו לאדם אלא להטהר ולנקות עצמו, ולמנוע רגליו מדרכי ההמון השקועים בהבלי הזמן, וישיב רגליו אל חצרות ה' ואל משכנותיו... ואן יארע לו שימצא בחברת מי שילעג עליו, לא ישית לבו אל הלעג ההוא, אדרבה, ילעג על מלעיגיו ויבזם, ויחשוב בדעתו כי לולא היה לו להרויח ממון הרבה, היה מניח מה שהיה צריך לזה מפני חבריו שלא ילעגו? כל שכן שלא ירצה לאבד נשמתו מפני לעג."

5. הראי"ה הקוק, עין איה, ברכות ב, 275

"פתח אידך ואמר, האי מאן דסליק למתא ודחיל מעינא בישא... ולימא הכי אנא פלוני בר פלניתא מזרעא דיוסף קאתינא, דלא שלטא ביה עינא בישא."

ע"י מה שהנפשות פועלות זו על זו, יש מקום לעין הרעה שתפעול לרעה. אמנם לא תפעל כי אם על ידי חלישות הנפש המתפעלת. ותוכן החלישות בא ע"י מה שלא תמצא את הכרת ערך עצמה כראוי, ולא יהיו מרכז לפעולותיה כי אם מבט חיצוני של העין. ונפש חלושה כזאת שהשפעה החיצונה פועלת עליה להיות מרכזת את דרכה בחיים, תקבל על נקלה רושם מההשפעה החיצונה לרעה גם כן... אז תהיה הנפש רוממה הרבה יותר, מאותה המדרגה הפחותה של תליית מרכז חייה רק על פי המבט של העולם החיצוני והשפעה של זולתו, שמזה באים רוב הקלקולים הנהוגים בחיים המורגלים, גם יהיה כל כבוד נפשו פנימה. ומתוך שימצא את האושר האמיתי ומנוחת נפשו בעולמו הפנימי, לא יהיה משועבד להשפעה החיצונה של הבריות הסובבות אותו, לשום את מבטיהן מרכז לחייו ודרכיו, ועם זה יהיה מתעלה משליטה הרעה החיצונית, הפועלת בפועל על אלה הנפשות הנמוכות והחלושות... אז האדם ראוי ביותר להשפעה של שיעבוד העולם החיצוני, שיעשה מרכז עיניו רק הסכמת הזולת ומציאת החן בעני זולתו בערכו החיצוני לבדו. וזאת היא עבודת פנימית וחלישות נפשית ומצב נמוך מאוד, מה שמכשרת את האדם לידי כל מצב מושחת, ועושה להיות נפעל בעצמו מכל עין רעה, בשכל מידות ומעשים... שכל שהנפש יותר חלושה, יותר נבובה בערכה הפנימי, היא יותר עלולה לאלה השפעות. והנה כוח החוזק הנפשי הפנימי מצינו באמת יוסף באופן מאוד נעלה בניסונו... עד שזכה באמת על ידי זה להנחיל לבניו את אותה ההכנה של החוזק הפנימי, מבלי שאת פנים אל העולם החיצוני, במקום שהוא עומד לשטן על העולם הפנימי על כן הוא שטנו של עשיו "בית יוסף להבה ובית עשיו לקש" שעשיו אינו מוציא את חובת מרכז עולמו כי אם על פי ההשפעה החיצונה לבדה."

בעיות חברתיות ופתרונות אפשריים.

מיומנויות חברתיות נצרכות:

- א. יכולת תקשורת טובה.
- ב. הבנת הקשר וסיטואציה חברתית.
- ג. ויתור.
- ד. גמישות.
- ה. אלתור- מציאת פתרונות נוספים ויצירתיים לסיטואציה.
- ו. פערי שפה וגיל.
- ז. התמודדות עם תסכולים.
- ח. קבלת המצב, ופיוס.

בעיות חברתיות:

- א. תקשורת לקויה או מוטעית.
- ב. אי הבנת הקשרים חברתיים.
- ג. הצורך לנצח- אי יכולת לותר.
- ד. עקשנות.
- ה. קבעון.
- ו. פינוק, מגננת יתר, סף תסכול נמוך.

פתרונות:

- א. תיווך והכנה מוקדמת.
- ב. סימולציות, והבנת סיטואציה ומכלול.
- ג. אמון עצמי, נינוחות, הורדת מתח.
- ד. חשיבה יצירתית, מחוץ לקופסה.
- ה. לתת להתמודד- גבולות.

פרקטיקה:

- א. העלאה למודעות- מקרה- אפשרויות תגובה – מה עדיף ? להרחיב את התודעה.
- ב. סימולציות.
- ג. חוויות של הצלחה.
- ד. עידוד.